

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

През 2014 г. са приключили делата за 34 182 извършени **престъпления**. Делата за 15 850 от тях са завършили с ефективно осъждане, за 13 030 - с условно осъждане, за 881 - с оправдаване, за 84 - с прекратяване, и за 4 337 - с освобождаване от наказание.

С осъдителни присъди (ефективни и условни) са приключили делата за 28 880 извършени престъпления, което е със 7.7% по-малко в сравнение с 2013 година. От всички престъпления, завършили с осъждане, 14 012, или 48.5%, са извършени през 2014 г., 9 501 (32.9%) - през предходната 2013 г., а 5 367 (18.6%) - в предишни години.

През 2014 г. **обвиняеми** са били 37 504 лица, от които:

- с ефективна осъдителна присъда са приключили делата на 16 374 лица, или 43.6% от общия брой на обвиняемите;
- условно осъдени са 15 475 (41.3%) лица;
- освободени от наказателна отговорност са 4 591 (12.2%) лица;
- оправдани са 965 обвиняеми лица (2.6%);
- на 99 лица делата са прекратени (0.3%).

Фиг. 1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица през периода 2010 - 2014 година

Броят на **осъдените лица с влезли в сила присъди** през 2014 г. е 31 849, като в сравнение с 2013 г. намалява с 6.6%.

Осъдените непълнолетни лица (14 - 17 години) са 1 633, или 5.1% от всички осъдени.

През 2014 г. **коэффициентът на криминална активност¹** е 506 на 100 000 души от наказателноотговорното население² и намалява с 6.1% в сравнение с 2013 година..

1. Коэффициенти на криминална активност на 100 000 души по пол на осъдените лица

Година	Общо	Мъже	Жени
2010	595	1158	76
2011	638	1225	89
2012	596	1142	86
2013	539	1026	84
2014	506	964	80

Най-висок е коэффициентът на криминална активност за възрастовата група 18 - 24 години - 1 485 осъдени на 100 000 души от съответното население. С нарастване на възрастта стойността на коефициента намалява и за лицата на възраст 50 и повече години той е 122 на 100 000 души от съответното население.

Коефициентът на криминална активност на непълнолетните лица е 655 на 100 000 души от населението, като най-висок е за лицата на възраст 17 години - 1 127 на 100 000 души от населението на тази възраст.

2. Коэффициенти на криминална активност на 100 000 души по възраст на осъдените лица през 2013 и 2014 година

Възраст	2013	2014
Общо	539	506
14 - 17	757	655
18 - 24	1482	1485
25 - 29	1187	1085
30 - 39	849	793
40 - 49	506	480
50 и повече	124	122

¹ Осъдени лица на 100 000 души от средногодишното население на възраст 14 и повече години.

² Лица, за които са изпълнени условията на чл. 31, ал.1 или ал. 2 от НК. Виж методологичните бележки.

Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица по глави от НК и някои видове престъпления

Общопасни престъпления¹

През 2014 г. най-голям е броят и съответно относителният дял на **общопасните престъпления** - 10 252, или 35.5% от общия брой на наказаните престъпления. Осъдените за извършването на този вид престъпления са 9 866, или 31.0% от общия брой на осъдените лица. В сравнение с предходната година през 2014 г. се наблюдава намаление както на броя на престъпленията, така и на осъдените лица за извършени общопасни престъпления - с по 5.9%.

- В структурата на общопасните престъпления най-голям е броят на *престъпленията по транспорта и съобщенията* - 7 996, или 78.0% от общия брой на общопасните престъпления. За извършването на този вид престъпления са осъдени 7 841 лица, или 79.5% от осъдените за извършени общопасни престъпления.

- *Престъпленията, свързани с наркотици*, завършили с осъждане през 2014 г., са 1 555, а наказаните за тях лица са 1388.

Престъпления против собствеността²

На второ място в структурата на престъпленията, завършили с осъждане през 2014 г., са тези **против собствеността**. С осъдителна присъда са приключили делата за 7 937 извършени престъпления (27.5% от всички престъпления, завършили с осъждане). Осъдени са 10 003 лица, или 31.4% от общия брой на осъдените през 2014 година.

- Сред престъпленията против собствеността най-разпространени са *кражбите* на имущество със 73.4% относителен дял от престъпленията против собствеността и 20.2% от общия брой на всички престъпления, завършили с осъждане. С осъдителна присъда са приключили делата за 5 823 извършени кражби, а осъдените за тях лица са 7 794.

- По своята правна и криминална характеристика *грабежите* са сред най-тежките престъпления против собствеността. През 2014 г. за 693 грабежа са осъдени 847 лица.

- За *измама* са осъдени 516 лица, или 5.2% от осъдените за престъпления против собствеността.

Престъпления против дейността на държавни органи и обществени организации и лица, изпълняващи публични функции³

През 2014 г. с осъждане са завършили 3 034 **престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции**, което представлява 10.5% от всички наказани престъпления. За този вид престъпления са осъдени 4 901 лица, или 15.4% от общия брой на осъдените лица.

- *Незаконното преминаване през граница* е най-разпространеният вид сред тези престъпления. За 2 371 нарушения на държавната граница са осъдени 4 195 лица, което

¹ Включват престъпления, извършени по общопасен начин или с общопасни средства, по транспорта и съобщенията, против народното здраве и околната среда, при използването на атомната енергия за мирни цели и други.

² Включват: кражба и грабеж на имущество, присвояване, измама, изнудване, вещно укривателство, унищожаване и повреждане на имущество, злоупотреба на доверие.

³ Включват престъпления против реда на управлението, престъпления по служба, против правосъдието, подкуп.

представлява съответно 78.2% от престъпленията и 85.6% от осъдените за престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции.

- За 190 *превеждания през граница* са осъдени 276 лица, или 5.6% от наказаните за престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции.

Престъпления против стопанството¹

През 2014 г. с осъдителна присъда са приключили делата за 2 809 извършени **престъпления против стопанството**, или 9.7% от общия брой на наказаните престъпления. За тях са осъдени 2 865 лица, или 9.0% от всички осъдени лица.

Престъпления против личността²

През 2014 г. са наказани 1 741 **престъпления против личността** (6.0% от всички престъпления, завършили с осъждане). За извършването им са осъдени 1 526 лица, или 4.8% от общия брой на лицата с влезли в сила присъди през годината.

- Сред престъпленията против личността с най-голям брой и относителен дял са причинените *телесни повреди*, като с осъдителна присъда са завършили делата за 762 престъпления. Броят на осъдените лица за този вид престъпления е 765, или 50.1% от общия брой на осъдените за извършени престъпления против личността.

- С изключително висока обществена опасност сред престъпленията против личността са *умишлените убийства*. С осъдителни присъди са завършили делата за 103 убийства (довършени и опити), като за извършването им са осъдени 108 лица.

- За *трафик на хора* с осъдителни присъди са завършили 102 наказателни дела. Осъдените лица за този вид престъпления са 41.

- С осъждане са приключили 307 наказателни дела за *разврат*, а осъдените лица са 263.

- Наказаните през 2014 г. *изнасилвания* (довършени и опити) са 83, като за тях са осъдени 87 извършители.

Осъдени лица за други видове престъпления

През 2014 г. са осъдени за извършването на:

- престъпления против брака, семейството и младежта - 923 лица (2.9% от всички осъдени);

- документни престъпления - 762 лица (2.4%);

- престъпления против реда и общественото спокойствие - 566 лица (1.8%);

- престъпления против правата на гражданите - 299 лица (0.9%).

¹ Включват общи стопански престъпления, престъпления против кредиторите и в отделни стопански отрасли, против митническия режим и против паричната и кредитната система.

² Включват убийства, телесни повреди, отвличане и противозаконно лишаване от свобода, принуда, обида и клевета, разврат, трафик на хора.

Осъдени лица по пол и възраст

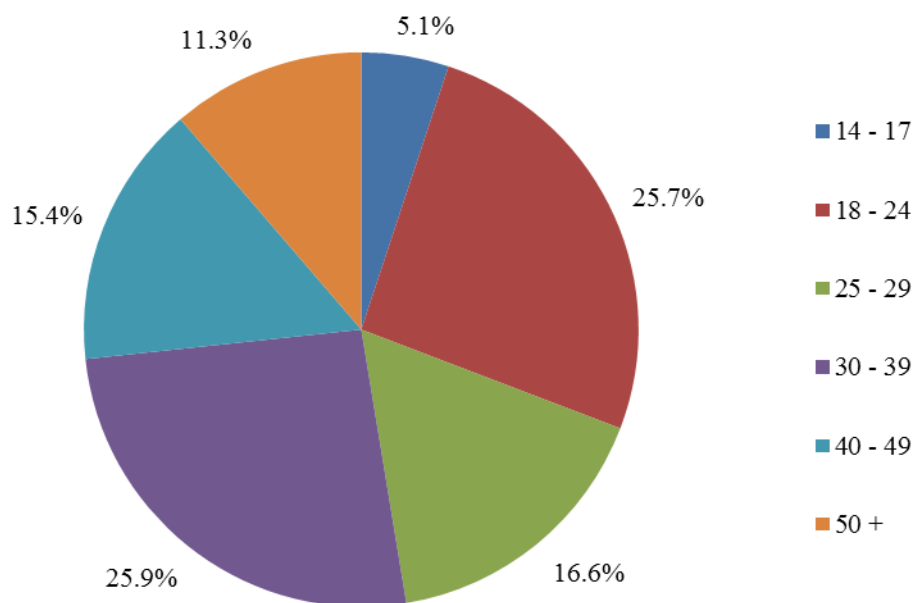
Разпределението на осъдените през 2014 г. лица по пол и възраст е следното:

- Броят на осъдените мъже е 29 250, или 91.8% от общия брой на осъдените лица. С най-висок брой и относителен дял са мъжете във възрастовите групи 18 - 24 години и 30 - 39 години - съответно 26.6 и 25.8% от общия брой на осъдените мъже.

- Осъдените жени са 2 599 като най-голям е дялът им във възрастовите групи 30 - 39 години и 40 - 49 години - съответно 27.4 и 21.1% от общия брой на осъдените жени.

Коефициентът на криминална активност на мъжете е 964 на 100 000 души от наказателноотговорните мъже, а на осъдените жени - 80 на 100 000 души от съответното население.

Фиг. 2. Структура на осъдените лица по възраст през 2014 година

Осъдени лица по наложени наказания

В структурата на осъдените лица по наложени наказания най-голям е относителният дял на *лишените от свобода*. През 2014 г. те са 21 358, или 67.1% от общия брой на осъдените лица като от тях 15 475 са осъдени условно.

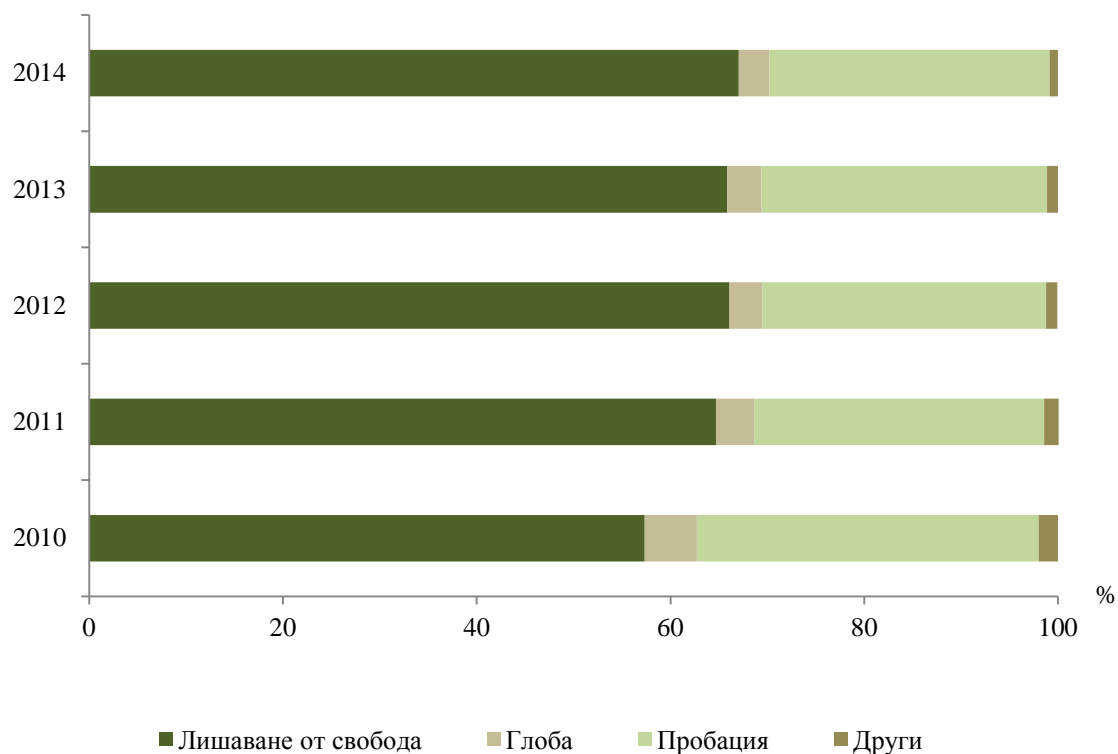

3. Осъдени на лишаване от свобода през 2014 година

Размер на наложените наказания „лишаване от свобода“	Брой	Структура - %
Общо	21358	100.0
До 6 месеца	12089	56.6
От 6 месеца до 1 година	5352	25.0
От 1 до 3 години	3339	15.6
От 3 до 5 години	339	1.6
От 5 до 10 години	165	0.7
От 10 до 15 години	30	0.2
От 15 до 20 години	31	0.2
От 20 до 30 години	13	0.1

Наказанието „пробация“ е наложено на 9 209 лица (28.9% от всички осъдени), а „глоба“ - на 1 003 лица (3.1%). На „дожivotен затвор“ и „дожivotен затвор без право на замяна“ са осъдени 7 лица.

Фиг. 3. Структура на осъдените лица по наложени наказания през периода 2010 - 2014 година

Методологични бележки

Статистическите данни за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица с влезли в сила присъди са на базата на годишни данни, получавани от окръжните, районните и военните съдилища и от Специализирания наказателен съд.

Обект на наблюдение е дейността на районните и окръжните съдилища по наказателните дела от общ, частен и административен характер. От 1998 г. е включена и информация за дейността на военните съдилища, а от 2012 г. - и на Специализирания наказателен съд. Не е включена информация за резултатите от дейността на Върховния касационен съд.

Единици на наблюдение са престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица с влезли в сила присъди.

В броя на престъпленията и осъдените лица за дадена отчетна година се включват тези, на които присъдата е влязла в сила през същата година.

В броя на обвиняемите лица се включват осъдените, условно осъдените, оправданите, освободените от наказание и лицата, на които делата са прекратени.

В броя на осъдените лица се включват всички осъдени лица на някакво наказание, включително и условно осъдените.

В броя на престъпленията, завършили с осъждане, се включват всички престъпления, завършили с осъждане, независимо дали са извършени от едно или повече лица.

Възрастта на осъдените лица е посочена в навършени години към момента на извършване на престъплението.

Непълнолетни са навършилите 14 години, но ненавършили 18 години лица.

Пълнолетни са лицата на възраст 18 и повече години.

Осъдените непълнолетни лица се включват в общия брой на осъдените лица.

Съгласно член 31, ал. 1 и 2 от НК **наказателноотговорно** е пълнолетно лице, навършило 18-годишна възраст, което в състояние на вменяемост извърши престъпление. **Непълнолетно лице** - навършило 14 години, но ненавършило 18 години, е **наказателноотговорно**, ако е могло да разбира свойството и значението на деянието и да ръководи постъпките си.

Коефициентът на криминална активност е изчислен като отношение на броя на осъдените лица към броя на средногодишното население за съответната година на 100 000 души.

Данните за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица са получени на основата на информация от изследвания на Националния статистически институт и данни от административен източник - Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП).

Повече информация и данни за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица могат да бъдат намерени на сайта на НСИ - <http://www.nsi.bg>.

Приложение

Таблица 1

Престъпления, завършили с осъждане, по глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

Глави от НК Видове престъпления	(Брой)				
	2010	2011	2012	2013	2014
Общо²	35397	36707	34249	31301	28880
в това число:					
Престъпления против личността	2072	2121	2053	1818	1741
в това число:					
Умишлени убийства (довършени и опити)	149	142	136	106	103
Телесна повреда	1034	962	943	774	762
Разврат	352	366	354	327	307
от тях:					
Изнасилване (довършени и опити)	135	86	98	97	83
Престъпления против брака, семейството и младежта	641	876	1059	861	971
Престъпления против собствеността	12012	13272	11679	9629	7937
в това число:					
Кражба	8719	10163	8801	7244	5823
Грабеж	1061	1050	936	775	693
Присвояване	207	199	204	184	132
Престъпления против стопанството	1632	2802	2980	3192	2809
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	144	141	212	153	152
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	2162	1701	1820	2659	3034
Документни престъпления	1525	1360	1382	1206	1098
Престъпления против реда и общественото спокойствие	934	835	767	656	567
в т.ч. хулиганство	723	564	527	413	407
Общопасни престъпления	14021	13298	11983	10898	10252
в това число:					
Престъпления по транспорта и съобщенията	11522	10860	9516	8405	7996
Противозаконно отнемане на МПС	273	211	194	172	142
Престъпления, свързани с наркотици	1522	1512	1533	1662	1555
Военни престъпления	44	16	16	11	5

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 2

Осъдени лица по глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

Глави от НК Видове престъпления	(Брой)				
	2010	2011	2012	2013	2014
Общо²	39070	41013	37996	34113	31849
в това число:					
Престъпления против личността	2056	1967	1935	1635	1526
от тях:					
Умишлени убийства (довършени и опити)	162	148	140	111	108
Причинени телесни повреди	1099	995	969	741	765
Разврат	336	304	329	312	263
в т.ч. изнасилване (довършено и опит)	149	87	99	101	87
Престъпления против брака, семейството и младежта	616	838	1042	840	923
Престъпления против собствеността	15614	17901	15728	12392	10003
от тях:					
Кражби	12042	14541	12616	9864	7794
Грабежи	1331	1325	1169	964	847
Присвоявания	209	203	211	160	139
Престъпления против стопанството	1793	2987	3155	3283	2865
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	127	109	147	134	135
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	2684	1990	2125	3527	4901
Документни престъпления	1249	1127	1187	894	762
Престъпления против реда и общественото спокойствие	939	867	750	684	566
в т.ч. хулиганство	684	542	495	403	403
Общопасни престъпления	13741	12934	11605	10484	9866
от тях:					
Престъпления по транспорта и съобщенията	11326	10638	9330	8239	7841
Противозаконно отнемане на МПС	316	263	204	179	170
Престъпления, свързани с наркотици	1490	1432	1427	1491	1388
Военни престъпления	40	17	25	6	3

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 3

Осъдени лица с влезли в сила присъди по пол

Пол	2010	2011	2012	2013	2014
	Брой				
Общо¹	39070	41013	37996	34113	31849
Мъже	36481	38053	35154	31374	29250
Жени	2589	2960	2842	2739	2599
	Структура - %				
Общо¹	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Мъже	93.4	92.8	92.5	92.0	91.8
Жени	6.6	7.2	7.5	8.0	8.2

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 4

Осъдени лица с влезли в сила присъди по възраст

Възраст	2010	2011	2012	2013	2014
	Брой				
Общо¹	39070	41013	37996	34113	31849
14 - 17	2694	2746	2312	1880	1633
18 - 24	10949	11259	9818	8705	8193
25 - 29	6901	6832	6470	5801	5294
30 - 39	9906	10425	9839	8979	8256
40 - 49	5327	5947	5663	5104	4892
50 и повече	3293	3774	3894	3644	3581
Непоказано	.	30	.	.	.
	Структура - %				
Общо¹	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
14 - 17	6.9	6.7	6.1	5.5	5.1
18 - 24	28.0	27.5	25.8	25.5	25.7
25 - 29	17.7	16.7	17.0	17.0	16.6
30 - 39	25.4	25.4	25.9	26.3	25.9
40 - 49	13.6	14.5	14.9	15.0	15.4
50 и повече	8.4	9.2	10.3	10.7	11.3
Непоказано	.	0.0	.	.	.

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 5

Осъдени лица с влезли в сила присъди по наложени наказания

Наложени наказания	(Брой)				
	2010	2011	2012	2013	2014
Общо¹	39070	41013	37996	34113	31849
в т.ч. условно осъдени	14330	17120	16792	15271	15475
Лишаване от свобода	22404	26538	25146	22468	21358
Доживотен затвор	6	7	6	3	5
Доживотен затвор без замяна	1	4	.	.	2
Глоба	2098	1607	1288	1204	1003
Пробация	13795	12277	11118	10055	9209
Други	766	580	438	383	272
Непоказано	.	.	.	.	.

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.